

آغاز عزاداری های ماه محرم در اردبیل با مراسم طشت گذاری

مردم اردبیل با برگزاری مراسم طشت گذاری به استقبال ماه محرم می روند و بدین ترتیب آغاز عزاداری های این ماه در منطقه را اعلام می کنند.

دهه سوم ماه ذی الحجه بوی محرم در اردبیل احساس می شود و در هر کوی و برزن و محله ای برای فراهم کردن مقدمات عزاداری اقدام می کنند.

نظافت مساجد، برافراشتن پرچم های سیاه و نصب پارچه های مشکی بر سر در مغاره ها و منازل و فضای مقابل مساجد از جمله اقداماتی است که در ارتباط با استقبال از ماه محرم انجام می شود.

اردبیل در طول تاریخ با عنوان کانون عاشقان حسین(ع) و اهل بیت(ع) از معروفیت خاصی برخوردار بوده و به جرئت می توان گفت که مردم این دیار از زمان تولد با نام و یاد حسین آشنا شده و تا آخرین نفس با یاد مولایشان زندگی کرده و با عشق حسین در دل، چشم از این جهان فرو می بندند.

مادران اردبیلی لای لایی فرزندانشان را با ذکر حسین و با سوز "حسینیم وای حسینیم وای" آغاز می کنند و نوکری دربار ابا عبدالله را برای خود و اولادشان افتخاری بزرگ قلمداد می نمایند.

مردم اردبیل ماه محرم و به خصوص دهه اول آن را فرصت گرانبهایی برای ابراز ارادت و تجدید پیمان با حسین بن علی(ع) می دانند.

همه ساله در 27 ذی الحجه مردم اردبیل با برگزاری مراسم طشت گذاری، عزاداری سالار و سرور شهیدان را آغاز می کنند. طشت گذاری از آئین ها و آداب عزاداری منسوب به اردبیل می باشد اما در سال های اخیر برپایی این مراسم در سایر شهرهای استان و حتی برخی از استان های همجوار چون آذربایجان شرقی و غربی و زنجان مرسوم گردیده و جایگاه خاصی را در بین مراسم عزادری به خود اختصاص داده است. با برگزاری این مراسم، مردم حسینی اردبیل به استقبال ماه محرم رفته و شروع عزاداری حسین بن علی(ع) را اعلام می کنند.

مراسم طشت گذاری در اردبیل که بنا به قول برخی از مورخان بیش از 500 سال قدمت دارد از 27 ذی الحجه آغاز و در سوم این ماه پایان می پذیرد. بر اساس یک سنت قدیمی، شهر اردبیل به شش محله بزرگ تقسیم می شود. این تقسیم بندی عاملی بزرگ در نظم بخشیدن به مراسم عزاداری های منطقه می باشد.

بر اساس برنامه ریزی های انجام یافته، طشت گذاری تا اول ماه محرم هر روز در دو محله این شهر برگزار می شود. در روز اول در محلات طوی و اونچی میدان، در روز دوم در محلات اوچدکان و سرچشمه و در روز آخر در محلات پیرعبدالملک و عالی قاپو و در شب همان روز در تمامی مساجد شهر برگزار می شود.

طشت های که در این مراسم مورد استفاده قرار می گیرند از جنس برنز و یا مس و به شکل دایره است. بعد از عزاداری دستجات مختلف در هر محله، در پایان برنامه طشت ها بر دوش ریش سفیدان و عاشقان حسین به مسجد وارد شده و در حالی که همه حاضرین در مسجد به احترام طشت ها به پا می خیزند و در مقابل آنها دسته سینه زنی با شور و شوق خاص و با شعار "الدخیل ابوالفضل" سینه می زنند بعد از دور زدن مسجد، طشت ها در جای مخصوص خود قرار داده می شود و بلافاصله از آبی که در کوزه ها بر دوش ریش سفیدان حمل شده پر می شوند.

محل قرار گرفتن طشت ها در مساجد شهر اردبیل جایگاه خاص بوده و سکوهایی که برای این منظور مورد استفاده قرار می گیرد یکی از ویژگی های معماری مساجد این منطقه می باشد.

برخی از مورخان بر این عقیده اند که احداث جایگاه طشت در مساجد اردبیل بعد از روی کار آمدن حکومت صفویه انجام شده است. جایگاه مخصوص طشت در یکی از اضلاع دیوار مساجد به صورت طاق نما ایجاد می شود و در طول سال، طشت ها روی این سکوها قرار می گیرند.

بعد از قرار گرفتن طشت ها در روی سکوهای مخصوص و در میان حزن و اندوه حاضران، دعای مخصوص خوانده می شود و از آب طشت به عنوان تبرک، اکثریت حاضران و عزاداران استفاده می کنند.

در ارتباط با علت و دلیل برگزاری مراسم طشت گذاری نظرات و عقاید مختلفی وجود دارد. عده ای بر این عقیده اند که با انجام این مراسم اهمیت آب و جایگاه آن در حادثه کربلا مورد توجه قرار می گیرد. برخی نیز با توجه به مسیر حرکت کاروان حضرت حسین بن علی (ع) از مکه به سمت کربلا می گویند بر اساس روایت تاریخی در مسیر راه

کاروان کربلا، قبل از رسیدن به دشت نینوا، سربازان حر بن ریاحی در منطقه‌ای به نام زباله راه را بر کاروان امام بسته و حرکت آن را متوقف ساخته‌اند.

در این محل سالار شهیدان علی‌رغم کمبود آب دستور می‌دهند طشت‌ها توسط آب‌های موجود در مشک‌ها پر شود که هم یاران امام و هم سربازان حر از آن استفاده نمایند و احشام موجود در هر دو کاروان را نیز سیراب کنند. این اتفاق می‌تواند یکی از دلایل انجام مراسم طشت‌گذاری به حساب آید.

در 27 ذی الحجه برای حضور در مراسم طشت‌گذاری مسجد جامع، علاقه‌مندان زیادی از نقاط مختلف کشور، خود را به اردبیل می‌رسانند و از فیوضات این مراسم معنوی بهره می‌برند.